

Ljubljana 2005

SODOBNI PLES

Predmetni izpitni katalog za splošno maturo ■

Predmetni izpitni katalog se uporablja od spomladanskega roka **2007**, dokler ni določen novi. Veljavnost kataloga za leto, v katerem bo kandidat opravljal maturo, je navedena v Maturitetnem izpitnem katalogu za splošno maturo za tisto leto.

ric

Državni izpitni center

VSEBINA

1. Uvod	5
2. Izpitni cilji	6
2.1 Zunanji del izpita	6
2.2 Notranji del izpita	7
3. Zgradba in vrednotenje izpita	8
3.1 Shema izpita	8
3.2 Tipi nalog in vrednotenje	9
3.3 Merila vrednotenja izpita in posameznih izpitnih delov	10
4. Izpitne vsebine	16
5. Navodila kandidatu pri samostojnem delu	18
5.1 Priprava avtorskega plesnega sola	18
5.2 Pisanje seminarske naloge	19
6. Kandidati s posebnimi potrebami	22
7. Primeri izpitnih vprašanj	23
8. Literatura (za vsa področja)	36

1. UVOD

Sodobni ples kot umetniška zvrst nima preproste, enotne definicije. Njegova najvidnejša lastnost je neprestano spreminjanje – iskanje novih oblik, tem in novih gibanj. Njegovi ustvarjalci so bili večinoma koreografi, ki so eksperimentirali in se izogibali konvencionalnih oblik, metod, postopkov in smeri. Sodobni ples ne zajema ene, temveč več plesnih tehnik. Prvi snovalci pravil sodobnega plesa so zahtevali svobodo izražanja, temperamenta in estetskih vrednot, zato so oblikovali ples, ki je upošteval te vrednote. Njegova resnična zgodovina je tako zgodovina individualnih umetniških projektov in pojmovanje narave plesne umetnosti.

Glavni cilj izpita pri splošni maturi je, poleg ocenjevanja kandidatovega znanja in ustvarjalnosti, vrednotenje programa sodobnega plesa in iskanje povratne informacije o njem. Ali šolanje daje dovolj močno podlago za nadaljnje umetniško ustvarjanje? S povratnimi informacijami bomo osveževali in izboljševali ta program, nato pa spet izboljševali cilje predmetnega izpitnega kataloga za splošno maturo in vrednotenje pri maturitetnem izpitu. Pri pripravi tega izpita smo zato izhajali iz vsebin učnega načrta za smer sodobni ples, ki v štirih letih obsegajo več kakor 2000 ur strokovnoteoretičnega in praktičnega pouka.

Znanje kandidatov se preverja z zunanjim in notranjim ocenjevanjem. Zunanji del, ki zagotavlja 70 % ocene, vključuje avtorski plesni solo, koreografijo, prikaz plesnih tehnik in izpitno polo. Notranji del ocenjevanja pa zagotavlja 30 % ocene ter vključuje oceno ustvarjalne delavnice in seminarsko nalogo. Maturitetni izpit je usklajen z učnimi načrti ter omogoča ovrednotenje štiriletnega dela in uspešnosti kandidatov.

Pri izpitu splošne mature se preverja:

- pridobljeno plesno znanje, razvoj telesnih sposobnosti in obvladovanje strokovnoteoretičnega znanja;
- individualni razvoj umetniške nadarjenosti ter prikaz zmožnosti sprejemanja in doživljanja plesne umetnosti in drugih sorodnih umetniških zvrsti;
- samostojno analitično raziskovanje in razumevanje umetniškega dela.

Vsebine, ki so predmet preverjanja, pa dajejo tudi osnovo za osebno rast. Dijake spodbujajo k samostojnemu analitičnemu, ustvarjalnemu in raziskovalnemu delu, ki je potrebno za nadaljnji študij ali umetniško kariero. Ob teh vsebinah je mogoče preverjati usposobljenost za ustvarjanje, analiziranje ter kritično presojo in vrednotenje plesa, obvladovanje plesne tehnike, prikaz muzikalnosti, izvedbo solističnega in skupinskega nastopa, vztrajnost pri delu, obvladovanje temeljev plesne kompozicije, tehnike razvijanja idej in koncepta v ustvarjanju plesa in koreografije, razumevanje vpetosti plesnega in gledališkega dogajanja v prostor in čas, omogočajo pa tudi zavedanje o lastni zmogljivosti.

Prepričani smo tudi, da sta ravno ta izbor in vsebina raznolikih nalog samostojnega problemskega in ustvarjalnega dela tista, ki bosta dijakom pomagala pri nadaljnjih poklicnih odločitvah in poznejši uspešnosti v življenju.

2. IZPITNI CILJI

2.1 ZUNANJI DEL IZPITA

IZPITNI NASTOP

A) Avtorski plesni solo

- Kandidati prikažejo ustvarjanje plesne miniature kot celote (razvijanje ideje in koncepta plesa, glasbe, vsebine, ritma celote);
- raziskovanje in razvijanje lastnega gibalnega izraza (uporaba prostora, uporaba dinamike gibanja, nivojev, oblike, ritma gibanja in uporaba energije);
- oblikovanje odrskega izraza (sposobnost nastopa, zbranosti, vztrajnosti, sproščenosti, naravnosti, prepričljivosti in umirjenosti);
- uporabo glasbe (ustreznost izbora, muzikalnost in plesnost) in
- oblikovanje kompozicije (smiselna uporaba motivov, ponavljanja, variacije in nasprotja, vrha, razmerja in ravnotežja, prehodov, logičnega razvoja ideje).

B) Koreografija

- Kandidati prikažejo razumevanje in spretnosti med nastajanjem koreografije;
- ustvarjanje v skupinskem procesu in
- zmožnost predstavitve in interpretacije ustvarjenega.

C) Plesna tehnika

- Kandidati prikažejo pravilno postavitev telesa v mirovanju in gibanju;
- občutek za ritem in zvočno spremljavo;
- gibalni besednjak;
- plesnost, telesno pripravljenost in izraznost in
- sposobnost pomnjenja.

PISNI DEL IZPITA

D) Izpitna pola

- Kandidati prikažejo razumevanje vpetosti plesnega in gledališkega dogajanja v prostor in čas;
- poznavanje osnovnih podatkov iz zgodovine plesne in gledališke umetnosti;
- poznavanje osnove zgradbe in delovanja človeškega telesa v plesnem gibanju;
- obvladovanje temeljnih načel ritmičnega zapisa;
- poznavanje glasbenega izrazoslovja in
- poznavanje zgodovinskega razvoja plesa in glasbe.

2.2 NOTRANJI DEL IZPITA

E) Ustvarjalna delavnica

- Kandidati ustvarjajo, opazujejo in kritično analizirajo ples;
- polemizirajo z naučenimi tehnikami ter razvijajo lastni gibalni, ekspresivni in odrski izraz;
- inovativno in kritično izbirajo ter oblikujejo plesni material;
- iščejo in izbirajo glasbo za ples in
- prepoznavajo raznolikost koreografskih možnosti, idej in konceptov.

F) Seminaraska naloga

- Kandidati prikažejo razumevanje vpetosti plesnega in gledališkega dogajanja v prostor in čas;
- vrednotenje sodobnih plesnogledaliških praks;
- sposobnost analiziranja in
- povezovanja praktično naučenega s teoretičnim znanjem, ki so ga pridobili pri predmetu zgodovina plesa in odrskih umetnosti ter pri predmetu glasba.

3. ZGRADBA IN VREDNOTENJE IZPITA

Ocena uspešnosti kandidata se oblikuje v zunanjem in notranjem delu izpita pri splošni maturi.

OCENA ZUNANJEGA DELA IZPITA je sestavljena iz ocen izpitnega nastopa in izpitne pole ter predstavlja skupaj 70 % ocene.

Izpitni nastop sestavljajo trije deli:

- avtorski plesni solo (20 % ocene),
- koreografija (10 % ocene),
- prikaz plesne tehnike (20 % ocene).

Izpitna pola predstavlja 20 % ocene.

Trajanje izpitnega nastopa (efektivno delo):

- 4–8 minut za avtorski plesni solo,
- 20–30 minut za koreografijo,
- 2 × 90 minut za plesno tehniko.

Trajanje reševanja izpitne pole:

- 90 minut.

OCENA NOTRANJEGA DELA IZPITA je sestavljena iz ocen ustvarjalne delavnice in seminarske naloge ter predstavlja skupaj 30 % ocene:

- ustvarjalna delavnica (20 % ocene),
- seminarska naloga (10 % ocene).

3.1 SHEMA IZPITA

Deli izpita	Trajanje	Delež pri oceni	Ocenjevanje	Pripomočki	
izpitni nastop	avtorski plesni solo	4–8 minut	20 %	zunanje	
	koreografija	20–30 minut	10 %	zunanje	dresi ali oprijete majice in oprijete hlače ali žabe
	plesna tehnika	90 + 90 minut	10 + 10 %	zunanje	
izpitna pola		90 minut	20 %	zunanje	nalivno pero ali kemični svinčnik, svinčnik, šilček in radirka
ustvarjalna delavnica	delo med letom	20 %	notranje		
seminarska naloga	delo med letom	10 %	notranje		

3.2 TIPI NALOG IN VREDNOTENJE

A) Avtorski plesni solo

Koreografija plesnega sola, ki ga kandidati pripravijo sami in ga sami tudi interpretirajo. Ocena je zunanja.

Avtorski plesni solo kandidati pripravijo samostojno pod mentorjevim vodstvom. Kandidat svoje avtorsko delo pisno obrazloži (ideja, koncept, kompozicija, glasba, izbirno: kostum, luč, video, glasba v živo) in ga izvede.

Avtorski plesni solo zagotavlja do 20 % ocene in je ocenjen zunanje.

B) Koreografija

Pedagog ustvarjalne delavnice s kandidati postavi 20- do 30-minutno avtorsko koreografijo.

Koreografija zagotavlja do 10 % ocene in je ocenjena zunanje.

C) Plesna tehnika

Plesno tehniko kandidati pridobivajo v vseh štirih letih pri predmetih balet in sodobne plesne tehnike.

Plesna tehnika zagotavlja do 20 % ocene maturitetnega izpita in je ocenjena zunanje. 10 % ocene pridobijo pri ocenjevanju baleta, drugih 10 % pa pri ocenjevanju sodobne plesne tehnike.

D) Izpitna pola

Vsebino izpitne pole sestavljajo vsebine predmetov: zgodovina plesa in odrskih umetnosti, glasba in uporabna anatomija.

Izpitna pola zagotavlja do 20 % ocene izpita pri splošni maturi in je ocenjena zunanje.

E) Ustvarjalna delavnica

Kandidati oblikujejo koreografijo med poukom pri predmetu ustvarjalna delavnica v 4. letniku, kakor je navedeno v učnem načrtu, med zadnjim vsebinskim sklopom, ki je poimenovan delavnica koreograf – interpret. Pedagog ustvarjalne delavnice upošteva merila ocenjevanja za praktične plesne predmete, zajete v naslednjem poglavju.

Ustvarjalna delavnica zagotavlja do 20 % ocene izpita pri splošni maturi in je ocenjena notranje.

F) Seminarska naloga

Vsebina seminarske naloge je s področja, ki je zajeto v predmetih zgodovina plesa in odrskih umetnosti ter glasba.

Seminarska naloga zagotavlja do 10 % ocene in je ocenjena notranje.

3.3 MERILA VREDNOTENJA IZPITA IN POSAMEZNIH IZPITNIH DELOV

A) Avtorski plesni solo

Merila in vrednotenje

Pri vrednotenju tega dela izpitnega nastopa se oceni:

1. ustvarjanje plesne miniaturre kot celote (razvijanje ideje in koncepta plesa, glasbe, vsebine, ritma celote),
2. raziskovanje in razvijanje lastnega gibalnega izraza (uporaba prostora, uporaba dinamike gibanja, nivojev, oblike, ritma gibanja in uporaba energije),
3. oblikovanje odrskega izraza (sposobnost nastopa, zbranosti, vztrajnosti, sproščenosti, naravnosti, prepričljivosti in umirjenosti),
4. uporaba glasbe (ustreznost izbora, muzikalnost in plesnost),
5. oblikovanje kompozicije (smiselna uporaba motivov, ponavljanja, variacije in nasprotja, vrha, razmerja in ravnotežja, prehodov, logičnega razvoja ideje).

Uporabljajo se naslednja merila za ocenjevanje:

Telesna izraznost in jasnost (sposobnost, da obnovi izvorni in detajlni gib ter izvede gibanje enostavno, celovito, usklajeno)

5	točna obnova in popolna izvedba
4	dobra obnova in slabša izvedba
3	samo obnova ali samo izvedba
2	netočna in pomanjkljiva obnova ter manj prepoznavna izvedba
1	brez prepoznavne obnove in izvedbe

Elevacija (obvladati tehniko in moč tako, da kandidat z lahkoto spreminja ravni in pristaja nadzorovano)

5	popolno obvlada in točno izvede zahtevne elemente elevacije
4	obvlada in izvede večino zahtevnih elementov elevacije
3	izvede večino elementov elevacije
2	izvede osnovne elemente elevacije
1	ne izvede osnovnih elementov elevacije

Muzikalnost (razumevanje pravilne ritmičnosti ob razvitem občutku za fraziranje)

5	popolna uporaba glasbe, odlično oblikovanje dinamike gibanja
4	uporaba glasbe, prav dober vpliv na oblikovanje dinamike gibanja
3	uporaba glasbe z dobrim oblikovanjem dinamike gibanja
2	omejena uporaba glasbe z manjšim vplivom na oblikovanje dinamike gibanja
1	ni uporabe glasbe in ni oblikovanja dinamike gibanja

Vztrajnost (z zbranostjo in učinkovito uporabo energije vzdržati gibanje)

- 5 stalna vzdržljivost in zbranost
- 4 prav dobra vzdržljivost z le manjšim nihanjem v zbranosti
- 3 dobra vzdržljivost, toda več nihanja v zbranosti
- 2 slaba vzdržljivost in nezadostna zbranost
- 1 kandidat ne izvede nastopa v celoti

Interpretacija in sinteza podatkov (izvedba, razumevanje, naravnost, lahkotnost, osebnost – odrska navzočnost)

- 5 prodorna interpretacija zbranih informacij s ponujeno ustvarjalno sintezo
- 4 primerna interpretacija zbranih informacij in njihova natančna sinteza
- 3 nihanja v interpretiranju zbranih informacij ali neustrezna sinteza le-teh
- 2 komaj izvedena interpretacija, neustrezna sinteza
- 1 povsem zgrešena interpretacija in sinteza ali pa sploh nista opravljeni

Izražanje na različne načine (oblika in vsebina plesa)

- 5 uporaba raznovrstnih metod izražanja, dogovorov in pravil teh metod ter ustvarjalnih in domiselnih načinov
- 4 uporaba dveh različnih metod izražanja, dogovorov in pravil teh metod na običajen način
- 3 poskus uporabe dveh metod, vendar le deloma ustrezno uporabljene konvencije in pravila
- 2 poskus uporabe dveh metod, vendar neustrezno uporabljena pravila
- 1 uporaba le enega načina sporočanja ali pa več, toda nepravilno

B) Koreografija

Merila in vrednotenje

Pri vrednotenju tega dela izpitnega nastopa se oceni:

1. razumevanje in spretnosti med nastajanjem koreografije,
2. ustvarjanje v skupinskem procesu,
3. zmožnost predstavitve ustvarjenega in interpretacija.

Uporabljata se naslednji merili za ocenjevanje:

Tehnika

Kandidat prikaže razumevanje načel gibanja, telesno izraznost in jasnost ter elevacijo.

Obrazložitev: kandidat razume načela tako, da je sposoben duševno in telesno prilagoditi se specifičnim načelom gibanja. Izkaže sposobnost obnove giba ter gibanje izvede enostavno, celovito in usklajeno. Element elevacije izvede z lahkoto: spreminja ravni gibanja in pristaja nadzorovano.

- 5 popolno razumevanje, izvedba in jasna uporaba principov in obnova, popolno obvladovanje in izvedba elementov elevacije
- 4 prav dobro razumevanje in netočna uporaba ali nepopolno razumevanje in jasna uporaba

3	dobro razumevanje, izvedba, pri kateri obnovi in izvede večino elementov elevacije
2	pomanjkljivo razumevanje, uporaba, izvedeni le osnovni elementi elevacije
1	ni razumevanja, prepoznave, obnove in uporabe ter izvedbe osnovnih elementov elevacije

Plesnost

Kandidat ob izvedbi prikaže muzikalnost, energičnost in fizičnost ter vztrajnost.

Obrazložitev: ob izvedbi je razvidna predanost in zadovoljstvo ob delu ter uporaba energije, ki pripada izvajanemu gibu. Kandidat demonstrira vztrajnost med izpitnim nastopom (pozornost, zbranost) in izvede gibanje muzikalno – z razumevanjem pravilne ritmičnosti in z razvitim občutkom za fraziranje.

5	natančna uporaba sposobnosti, prostora in ustrezen stalen vnos v gibalno izvedbo ob popolni uporabi glasbe in z odličnim oblikovanjem dinamike gibanja
4	neuskklajenost v zmožnostih in nihanje v zbranosti pri vnosu v gibalno izvedbo, prav dobra uporaba glasbe glede na oblikovanje dinamike gibanja
3	zanašanje na sposobnosti in večje nihanje v zbranosti pri vnosu v gibalno izvedbo ali obratno; v ritmu je točnost, vendar z malo prilagajanja dinamike gibanja
2	samo sposobnosti, nikakršnega zbranega vnosa v gibalno izvedbo. V gibanju ni dinamike, sicer točnost v ritmu
1	brez razvoja sposobnosti in vnosa v gibalno izvedbo, ni uporabe glasbe

C) Plesna tehnika

Merila in vrednotenje

Pri vrednotenju tega dela izpitnega nastopa se oceni: širina in kakovost zbranega plesnotehničnega znanja. Ocena je pridobljena pri izpitnem nastopu – plesna tehnika. Zajema vsebine, ki so bile kandidatom predstavljene pri predmetih sodobne plesne tehnike in balet.

Uporabljajo se naslednja merila za ocenjevanje:

Razumevanje načel (sposobnost duševno in telesno prilagoditi se specifičnim načelom gibanja)

5	popolno razumevanje in jasna uporaba
4	dobro razumevanje in netočna uporaba ali nepopolno razumevanje in jasna uporaba
3	samo razumevanje ali samo uporaba
2	pomanjkljivo razumevanje in nejasna uporaba
1	brez razumevanja ali uporabe

Telesna izraznost in jasnost (sposobnost, da kandidat obnovi izvorni in detajlni gib ter izvede gibanje enostavno, celovito, usklajeno)

5	točna obnova in popolna izvedba
4	dobra obnova in slabša izvedba

- 3 samo obnova ali samo izvedba
- 2 netočna in pomanjkljiva obnova in/ali manj prepoznavna izvedba
- 1 ni prepoznavne obnove in izvedbe

Elevacija (obvladati tehniko in moč tako, da kandidat z lahkoto spreminja ravni in pristaja nadzorovano)

- 5 popolno obvlada in točno izvede zahtevne elemente elevacije
- 4 obvlada in izvede večino zahtevnih elementov elevacije
- 3 izvede večino elementov elevacije
- 2 izvede osnovne elemente elevacije
- 1 ne izvede osnovnih elementov elevacije

Muzikalnost (razumevanje pravilne ritmičnosti ob razvitem občutku za fraziranje)

- 5 popolna uporaba glasbe, odlično oblikovanje dinamike gibanja
- 4 uporaba glasbe, prav dober vpliv na oblikovanje dinamike gibanja
- 3 uporaba glasbe z dobrim oblikovanjem dinamike gibanja
- 2 omejena uporaba glasbe z manjšim vplivom na oblikovanje dinamike gibanja
- 1 brez uporabe glasbe in oblikovanja dinamike gibanja

Vztrajnost (z zbranostjo in učinkovito uporabo energije vzdržati gibanje)

- 5 stalna vzdržljivost in zbranost
- 4 prav dobra vzdržljivost z le manjšim nihanjem v zbranosti
- 3 dobra vzdržljivost, toda več nihanja v zbranosti
- 2 slaba vzdržljivost in nezadostna zbranost
- 1 kandidat ne izvede nastopa v celoti

Energičnost in fizičnost (predanost in zadovoljstvo ob delu in uporaba energije, ki pripada izvajanemu gibu)

- 5 natančna uporaba sposobnosti, prostora in ustrezen vnos v gibalno izvedbo
- 4 neuskkljenost pri možnostih in vnosu v gibalno izvedbo
- 3 zanašanje na sposobnosti in nezadosten vnos ali obratno
- 2 samo sposobnosti in nikakršnega vnosa v gibalno izvedbo
- 1 nezadostna uporaba sposobnosti in nezadosten vnos v gibalno izvedbo

D) Izpitna pola

Merila in vrednotenje

Vsako vprašanje zagotovi določeno število točk, ki skupaj prinesejo 20 % izpitne ocene.

E) Ustvarjalna delavnica

Merila in vrednotenje

Na oceno ustvarjalne delavnice vplivajo naslednji elementi:

Interpretacija in sinteza podatkov (izvedba, razumevanje, naravnost, lahkotnost, osebnost – odrska navzočnost)

- 5 prodorna interpretacija zbranih informacij z ustvarjalno sintezo
- 4 primerna interpretacija zbranih informacij in njihova natančna sinteza
- 3 nihanje v interpretiranju zbranih informacij ali njihova neustrezna sinteza
- 2 komaj izvedena interpretacija, neustrezna sinteza
- 1 povsem zgrešena interpretacija in sinteza ali pa ju sploh ni

Izražanje na različne načine (oblika in vsebina plesa)

- 5 uporaba raznovrstnih metod izražanja, dogovorov in pravil teh metod ter ustvarjalnih in domiselnih načinov
- 4 uporaba dveh različnih metod izražanja, dogovorov in pravil teh metod na običajen način
- 3 poskus uporabe dveh metod, vendar le deloma ustrezna uporaba konvencij in pravil
- 2 poskus uporabe dveh metod, vendar neustrezna uporaba pravil
- 1 uporaba le enega načina sporočanja ali pa več, toda nepravilno

Sodelovanje v skupini (posameznik v skupini)

- 5 dejavna pomoč skupini pri ugotavljanju in izvajanju potrebnih korakov v procesu
- 4 pomoč skupini pri ugotavljanju in izvajanju potrebnih korakov v procesu
- 3 vključevanje v delo skupine, a prispevek je majhen
- 2 pomoč na izrecen poziv, kar najmanjše vključevanje v delo skupine
- 1 kandidat ne sodeluje pri skupinskem delu niti, ko je pozvan, ali pa to zavrača

Kvalitativna obvezanost (vnašanje pozitivne energije, radovednosti v učno uro; polna in konsistentna udeleženosť pri vajah)

- 5 visoka raziskovalna in ustvarjalna zavzetost ter polna udeleženosť
- 4 večinoma visoka raziskovalna in ustvarjalna zavzetost ter udeleženosť
- 3 nihanje v obvezanostih in pretežna udeleženosť
- 2 manjše zanimanje in manj konsistentna udeleženosť pri vajah
- 1 brez zavzetosti in radovednosti, nekonsistentna udeleženosť pri vajah

F) Seminaraska naloga

Merila in vrednotenje

Kandidati izberejo, pripravijo, oddajo seminarasko nalogo po Navodilih za izdelavo in ocenitev seminaraskih nalog.

Seminaraska naloga predstavlja do 10 % ocene pri splošni maturi in je ocenjena notranje.

Ocenjuje se:

Utemeljevanje (teoretični okvir naloge)

- 5 jasno in ustrezno obravnavanje vseh dostopnih informacij in ugotovitev, katera manjka in kako to vpliva na presojo trditve
- 4 brez napak predvidena vsa ustrezna informacija
- 3 ponujena informacija za trditev, vendar brez opozorila na vse pomembne vidike
- 2 ponujena večinoma neustrezna informacija ali pa neustrezno obravnavana
- 1 brez ustrezne informacije za trditev

Interpretacija in sinteza podatkov (relevantnost in vsebina naloge)

- 5 prodorna interpretacija zbranih informacij in ponujena ustvarjalna sinteza
- 4 primerna interpretacija zbranih informacij in natančna sinteza
- 3 poglobitvene napake v interpretiranju zbranih informacij ali pa njihova neustrezna sinteza
- 2 veliko poglobitvenih napak v interpretiranju, neustrezna sinteza
- 1 povsem zgrešena interpretacija in sinteza ali pa sploh nista opravljeni

Izražanje na različne načine (oblika naloge)

- 5 uporaba raznovrstnih metod izražanja, dogovorov in pravil teh metod ter ustvarjalnih in domiselnih načinov
- 4 uporaba dveh različnih metod izražanja, dogovorov in pravil teh metod na običajen način
- 3 poskus uporabe dveh metod, vendar le deloma ustrezna uporaba konvencij in pravil
- 2 poskus uporabe dveh metod, vendar neustrezna uporaba pravil
- 1 uporaba le enega načina sporočanja ali pa več, toda nepravilno

4. IZPITNE VSEBINE

A) Avtorski plesni solo

DPK SM predlaga temo za avtorski plesni solo do junija v šolskem letu, ko so kandidati še v 3. letniku.

Kandidat izbere iz teme neke splošne ideje, probleme, tematiko ... Na podlagi tega razvije avtorski solo in ga izvede pod mentorjevim vodstvom.

Upoštevati mora razvijanje gibalnega besednjaka pod vplivom določenega stimulusa, uporabo samostojno izbrane glasbe, kompozicijske elemente v strukturiranju dobljenega materiala, razvijanje loka celotnega plesnega sola, uporabo izbrane glasbe.

Ob pripravi plesnega sola mora kandidat opisati svoje delo in navesti natančen razvoj od ideje do izdelka:

kateri del predložene teme si je izbral, zakaj je izbral točno ta del, kakšno je bilo razvijanje izbranega materiala, zakaj se je odločil za neko glasbo in kaj mu je ta vnesla v nastajanje sola, odnos in vloga vpeljave scenskih elementov.

Namen avtorskega plesnega sola je samostojno delo in konceptualizacija idej.

B) Koreografija

DPK SM predlaga temo za koreografijo do junija v šolskem letu, ko so kandidati še v 3. letniku.

Pedagog ustvarjalne delavnice bo na podlagi izbrane teme, ki daje predstavi širši okvir, s kandidati razvil skupinsko plesno miniaturo. V okviru teme pedagog in kandidati ustvarjajo, opazujejo in analizirajo ples, raziskujejo in oblikujejo lastni gibalni izraz, razvijajo svojo odrsko navzočnost in delo v skupini, parih in posamično, zato da nastane končni proizvod.

Kandidati s pedagogom na podlagi teme razvijajo osnovni motiv in ga oblikujejo v gibalno temo. V nadaljevanju to temo razvijajo skozi variacije in upoštevajo same značilnosti akcije, uporabljajo razne možnosti gibanja, upoštevajo zakonitosti prostora, smiselno uvajajo rekvizite, razvijajo odnose. Skupina skozi ponavljanje tem in motivov razvije vidike časa, prostora in energije. Končno sledi fraziranje motivov in sekcij ter oblikovanje celote.

C) Plesna tehnika

Vsebine, ki so navedene v učnih načrtih predmetov sodobna plesna tehnika in balet.

D) Izpitna pola

Vsebine predmetov, ki so zajete v predmetih zgodovina plesa in odrskih umetnosti, glasba in uporabna anatomija.

E) Ustvarjalna delavnica

Dijaki oblikujejo koreografijo med poukom pri predmetu ustvarjalna delavnica v 4. letniku, kakor je navedeno v učnem načrtu – med zadnjim vsebinskim sklopom, ki je poimenovan delavnica koreograf – interpret.

F) Seminarska naloga

Temi seminarских nalog:

DPK SM do junija v šolskem letu, ko so kandidati še v 3. letniku, objavi vsaj dve temi seminarских nalog. Temi sta s področij, ki jih pokrivata predmeta zgodovina plesa in odrskih umetnosti ter glasba.

5. NAVODILA KANDIDATU PRI SAMOSTOJNEM DELU

5.1 PRIPRAVA AVTORSKEGA PLESNEGA SOLA

Avtorski plesni solo je praktična naloga, ki jo kandidat izvede samostojno in individualno v ustvarjalnih delavnicah. Temo avtorskega plesnega sola predlaga DPK SM. Trajanje avtorskega plesnega sola je med 4 in 8 minutami.

Izdelava avtorskega plesnega sola poteka v več stopnjah: priprava, raziskovanje, oblikovanje in zapis.

Priprava na oblikovanje avtorskega plesnega sola

Ta stopnja vključuje:

- seznanitev s temo in oblikovanje problema,
- zbiranje ustreznih virov informacij,
- študij zbranega gradiva,
- izdelava dispozicije,
- raziskovanje,
- oblikovanje in
- zapis.

Seznanitev s temo in oblikovanje problema

Kandidati znotraj teme opredelijo problem naloge. Na tej stopnji je možno, da opredelijo več tem, med naslednjimi stopnjami priprave pa jih opustijo ali ohranijo.

Zbiranje ustreznih virov informacij

Pri avtorskem plesnem solu lahko kandidati poiščejo ustrezne vire na več področjih: v knjižnicah, videotekah, glasbi ... Viri so odvisni tudi od same teme.

Študij zbranega gradiva

Pri študiju gradiva naj si kandidati delajo zapiske in izpiske, beležijo vse možne asociacije in ideje v zvezi s prenosom stimulusa v medij giba.

Izdelava dispozicije

Dispozicija nastaja že med študijem zbranega gradiva: ko kandidati preštudirajo vse zbrano gradivo in točno opredelijo problem naloge, začnejo oblikovati dispozicijo.

Ta zajema oblikovanje avtorskega plesnega sola: katere postopke pridobivanja gibalnega materiala bodo uporabili, kakšna bi bila glasba, kompozicijski postopki, ki so uporabni, analiza vsebine sola. Nekateri koraki bodo v nadaljevanju odpadli, zato se bo tudi sama problematika sola še spreminjala. Dispozicija je zgolj izhodišče za kandidate.

Raziskovanje

Stopnja, ki je najpomembnejši del nastajanja avtorskega plesnega sola. Na njej kandidati raziskujejo gibalni material, ga oblikujejo, preizkušajo glasbo in oblikujejo sestavo avtorskega plesnega sola.

Oblikovanje

Iz celotnega opusa materiala, ki so ga pridobili na predhodnih stopnjah, oblikujejo sestavo in gib avtorskega plesnega sola.

Zapis

Celoten postopek nastajanja avtorskega plesnega sola zabeležijo v opis, ki ga priložijo prilogi k prijavi za maturo iz maturitetnega predmeta. Ta mora vsebovati:

- naslov avtorskega plesnega sola,
- opis problematike avtorskega plesnega sola in opis razlogov za izbiro tega problema (v najmanj 100 besedah). Gre predvsem za predstavitev samostojnega dela,
- viri: navedba virov, ki jih je kandidat uporabljal med celotnim nastajanjem avtorskega plesnega sola,
- priloge so lahko vključene. Sem sodijo fotografije, drugo slikovno gradivo, sheme ...

Mentorjeva pomoč

Mentor vodi kandidata med nastajanjem avtorskega plesnega sola. Njegova naloga je, da:

- vodi kandidata pri opredelitvi problema,
- svetuje pri izbiri ustreznih virov,
- spremlja nastajanje dispozicije,
- svetuje pri težavah, na katere naleti kandidat,
- spremlja kandidatovo samostojno delo.

5.2 PISANJE SEMINARSKE NALOGE

Seminarska naloga je teoretična, je individualno in samostojno delo. Teme seminarske naloge predlaga DPK SM. Obseg naloge je 10–20 strani brez prilog.

Izdelava seminarske naloge ima dve stopnji: pripravo in pisanje.

Priprava na pisanje seminarske naloge vključuje:

- izbiro teme in opredelitev problema,
- zbiranje ustrezne literature,
- študij zbranega gradiva,
- izdelavo vsebinske zasnove naloge.

Izbira teme in opredelitev problema

Kandidati med možnimi temami izberejo eno. Nato znotraj nje opredelijo glavni problem naloge. Tega je lažje določiti ob prebiranju literature.

Pri opredelitvi problema naloge gre za opis hipoteze, ki si jo kandidat zada kot glavni problem znotraj teme seminarske naloge. Pri tem je smiselno upoštevati dostopnost literature za posamezno temo.

Zbiranje ustrezne literature

Kandidati lahko poiščejo ustrezno literaturo v knjižnici.

Seminarska naloga naj temelji na več virih in ne le na enem. Z raznolikostjo virov lahko kandidat osvetli problematiko z različnih stališč.

Študij zbranega gradiva

Pri študiju literature naj si kandidati delajo izpiske ter hkrati beležijo lastne misli in komentarje.

Izdelava vsebinske zasnove naloge

Vsebinska zasnova naloge nastaja postopoma že med študijem zbranega gradiva. Kandidat jo lahko oblikuje, ko preštudira vse zbrane informacije o temi seminarske naloge in opredeli problem le-te.

Vključuje naj razpored obravnavanja problema naloge, z zaporedjem posameznih vidikov in problemov vred. Vsebinska zasnova še ni seminarska naloga, zato se lahko izhodišča med samim pisanjem spremenijo. Omogoča zgolj sistematično in pregledno obliko naloge.

Pisanje seminarske naloge

Oblika seminarske naloge je določena. Vsebovati mora:

1. **NASLOV IN PODNASLOV:**
naslov naloge je naslov izbrane teme, ki jo predlaga DPK SM, podnaslov pa zajame problem naloge, ki ga obdelata kandidata.
2. **KLJUČNE BESEDE** (kandidat navede pet ključnih besed).
3. **UVOD:**
v njem naj kandidat predstavi nalogo, in sicer problematiko, ki se je bo lotil v okviru neke teme. Predvsem gre za opredelitev problema, za opis razlogov za izbiro tega problema, opis samega zbiranja literature in težav, ki so nastale ob raziskovanju.
4. **OSREDNJI DEL OZIROMA RAZPRAVA:**
to je najpomembnejši del naloge. V njem so zbrani vsi podatki iz literature (navedeni morajo biti avtorji, ki jih kandidat citira), kandidat obravnava zbrane informacije in jih kritično ovrednoti.
5. **ZAKLJUČNI DEL OZIROMA SKLEP:**
v tem delu kandidat povzame vsebino naloge in izpelje zaključke. Hkrati lahko kritično ovrednoti svojo nalogo in opozori na morebitne pomanjkljivosti.
6. **LITERATURA:**
navede literaturo, ki jo je uporabil in citiral.
7. **PRILOGE:**
so lahko vključene, ni pa nujno. Sem sodijo fotografije in drugo slikovno gradivo, tabele ...

Mentorjeva pomoč

Mentor vodi kandidata med nastajanjem seminarske naloge. Njegova naloga je, da:

- vodi kandidata pri izboru teme in opredelitvi problema,
- svetuje pri izbiri ustrezne literature,
- spremlja vsebinsko zasnovo naloge,
- svetuje pri težavah, na katere naleti kandidat,
- spremlja kandidatovo samostojno delo.

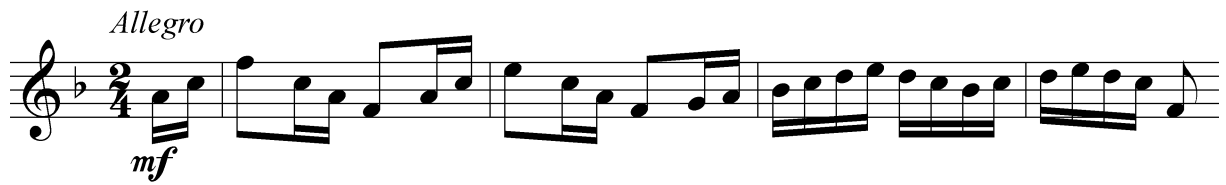
6. KANDIDATI S POSEBNIMI POTREBAMI

Zakon o maturi v 4. členu določa, da kandidati opravljajo maturo pod enakimi pogoji. Kandidatom s posebnimi potrebami, ki so bili usmerjeni v izobraževalne programe z odločbo o usmeritvi, v utemeljenih primerih pa tudi drugim kandidatom (poškodba, bolezen), se lahko glede na vrsto in stopnjo primanjkljaja, ovire oziroma motnje prilagodi način opravljanja mature in način ocenjevanja znanja.

Možne so naslednje prilagoditve:

1. opravljanje mature v dveh delih, v dveh zaporednih rokih;
2. podaljšanje časa opravljanja maturitetnega izpita (tudi odmorov, možno je več krajših odmorov);
3. prilagojena oblika izpitnega gradiva (npr. Braillova pisava, povečava, kjer je prevod vprašanj nemogoč, zapis izpitnega gradiva na disketi ...);
4. poseben prostor;
5. prilagojena delovna površina (dodatna osvetlitev, možnost dviga ...);
6. uporaba posebnih pripomočkov (Braillov pisalni stroj, ustrezna pisala, folije za pozitivno risanje ...);
7. izpit s pomočnikom (npr. pomočnik bralec ali pisar);
8. uporaba računalnika;
9. prirejeni ustni izpit in izpit slušnega razumevanja (oprostitev, branje z ustnic, prevajanje v znakovni jezik);
10. prilagoditev opravljanja praktičnega dela maturitetnega izpita (npr. prilagoditev opravljanja seminarske naloge, vaj);
11. prilagojen način ocenjevanja (npr. napake, ki so posledica kandidatove motnje, se ne upoštevajo, pri ocenjevanju zunanji ocenjevalci sodelujejo s strokovnjaki za komunikacijo s kandidati s posebnimi potrebami).

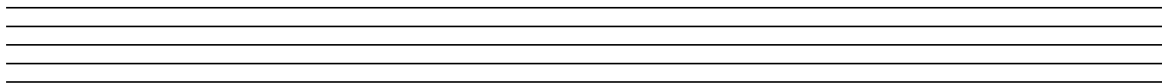
4. V notnem zapisu prepoznajte glasbeni primer, poiščite ga med naštetimi odgovori in obkrožite pravilno rešitev.

- a) Petruška, Množica na trgu
- b) Petruška, Šarlatanova stojnica in njegova piščal
- c) Petruška, Ruski ples
- d) Petruška, Ples balerine in glas njene trobente
- e) Petruška, Valček balerine in Mavra – parodija

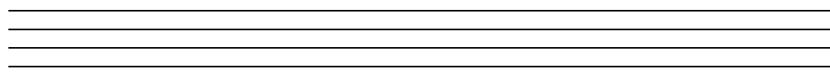
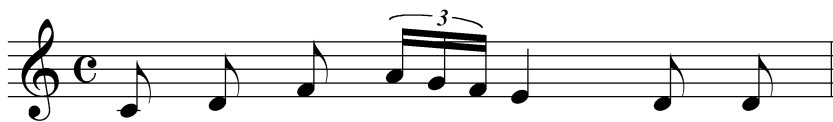
5 točk

5. Izpolnite notne višine v violinskem ključu po vrsti: eis1, c1, g1, fes2, as2, c3, mali a his, ges.

Skupaj 10 točk

6. Notni zapis prestavite v basovski ključ za eno oktavo.

Skupaj 10 točk

7. Zapišite imena in priimke ustvarjalcev, ter njihovo vlogo pri nastajanju baleta Ognjeni ptič ter leto in kraj prve izvedbe:

Koreografija: _____

Glasba: _____

Kostumi: _____

Libreto: _____

Plesalci (navedi vsaj enega): _____

Impresarij: _____

Skupina: _____

Kraj in leto prve izvedbe: _____

Skupaj 8 točk

8. a) Kdo so bili minstrelji, od kod so črpali ideje za svoje zabaviščne predstave?

1 točka

b) Kakšna je bila njihova glasbena zasedba ter čas in kraj delovanja?

1 točka
Skupaj 2 točki

9. a) Kaj je suita?

1 točka

b) Kateri obvezni stavki sestavljajo baročno suito?

4 točke

c) V katerem stoletju so nastale baletne suite?

1 točka
Skupaj 6 točk

10. a) Kaj je dodekafonija in kaj je bil njen glavni namen?

2 točki

b) Opišite glavne značilnosti tega postopka.

1 točka

c) Kdo je njen glavni predstavnik?

1 točka
Skupaj 4 točke

11. Med grškim in rimskim antičnim gledališčem so obstajale pomembne razlike. V prazna okenca v razpredelnici vpiši manjkajoče značilnosti.

	Grško	Rimsko
1.	odprto gledališče: nad skeno in orkestro je nebo – povezava s kozmičnim in obrednim	
2.	v tragediji in komediji ima pomembno vlogo zbor	
3.	gledališka predstava se dogaja na orkestri, drugi del skene se redko uporablja	
4.	težnja za pomenom in skrivnostjo dogajanja: vsi pomembni prizori, npr. vojne, izdajstva, se dogajajo za odrom	
5.	besede (logos) imajo poglobitno vlogo in so tudi nad dejanji	
6.	gledanje gledališke predstave je kontemplacija, razmišljanje, katarza	
7.	enostavna scenografija – poudarek na meditativnosti	
8.	ni prave distance med gledalcem in odrom	
9.	ples ima zelo pomembno vlogo – je bistveni način gibanja zbora	
10.	igranci so profesionalci	

Skupaj 10 točk

12. Z nastopom krščanstva se po antiki oblikuje nov odnos do plesa in gledališča. Kakšen je bil ta odnos? Obkrožite pravilno trditev:

- a) Telo je vir lepote in občudovanja, zato se vlaga v razvoj plesa in gledališča.
- b) S plesom se posamezniki posvečajo sebi, svoji duši in hrepenenju po netelesnem posmrtnem življenju.
- c) Ples je pogosto povezan z demonskimi silami, čarovnicami, obredi in krščanstvo mu ni naklonjeno.

1 točka

13. a) Od katerega leta lahko govorimo o profesionalizaciji slovenskega sodobnega plesa?

1 točka

b) Zakaj lahko rečemo, da se je takrat začel sodobni ples profesionalizirati?

2 točki

Skupaj 3 točke

14. a) Ameriški sodobni ples po drugi svetovni vojni. Kakšne so njegove značilnosti?

4 točke

b) Kdo so trije pomembnejši predstavniki?

3 točke

Skupaj 7 točk

15. Kaj je minimalizem?

a) V upodabljalni umetnosti:

2 točki

b) V plesnem raziskovanju:

2 točki

Skupaj 4 točke

16. a) Prvi baleti na francoskem dvoru so bili (obkrožite črko pred pravilnim odgovorom):

- A posamezni plesi,
- B samostojne predstave.

1 točka

b) Kdo so bili plesalci?

1 točka

c) Kakšno je bilo gibanje plesalcev in zakaj?

2 točki

Skupaj 4 točke

17. Kaj je katakhali? Obkrožite pravilni odgovor:

- a) priljubljena kitajska ljudska igra;
- b) indijski ples;
- c) japonska visoka drama.

1 točka

18. Opišite delovanje Mete Vidmar.

a) Kje se je šolala?

1 točka

b) Kje in kako je delovala?

2 točki

Skupaj 3 točke

19. Kaj je performans?

4 točke

20. a) Kakšne so poglobitve značilnosti evropskega plesnega gledališča?

3 točke

b) Kdaj se razvije in kdo so njegovi predstavniki v tujini in pri nas? (Napišite najmanj dva tuja in dva domača avtorja.)

2 točki

Skupaj 5 točk

21. Ali drži trditev: "Kolčni sklep je sedlasti sklep"? DA NE

1 točka

K možnim gibom kolčnega sklepa dopišite glavne mišice teh gibov.

Gibi sklepa	Glavne mišice posameznih gibov
Upogibanje	
Iztezanje	
Odboženje	
Prinoženje	
Zunanje in notranje vrtenje	
Kroženje	

8 točk

22. Kakšna je vloga dveh ploščic iz vezivnega hrustanca (*meniskusov*) v kolenskem sklepu?

2 točki

23. a) Kaj je tesnoba?

2 točki

b) Kdaj postane tesnoba težavna?

3 točke
Skupaj 5 točk

24. Kaj se dogaja v podmehurici (prostati) in kaj le-ta izloča?

2 točki

25. a) Kakšna je funkcija tiroksina in katera žleza ga izloča?

2 točki

b) Kateri drugi hormoni se še izločajo iz te žleze?

2 točki
Skupaj 4 točke

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

1. Prepoznajte začetek slovenske ljudske pesmi in nadaljujte notni zapis. Podpišite besedilo pesmi.

I - zi - dor ov - či - ce pa - sel, le - po žvi - žgal, le - po pel,
 tin - gel ting, tin - gel tin - gel tong, tin - gel ting, tin - gel tin - gel tong,
 tin - gel ting, tin - gel tin - gel tong, tin - gel ting tong.

*Prepoznavanje melodije in zapis besedila 3 točke
 Nadaljevanje zapisa 3 točke
 Skupaj 6 točk*

2. V notnem zapisu prepoznajte ritmične posebnosti, jih označite in poimenujte.

SINKOPA enojna TRIOLA TRIOLA SINKOPA trojna SINKOPA enojna

*Za vsako pravilno poimenovano in označeno posebnost 1 točka
 Skupaj 5 točk*

3. V notnem zapisu prepoznajte glasbeni primer, poiščite ga med naštetimi odgovori in obkrožite črko pred njim.

e) Svatba

5 točk

4. V notnem zapisu prepoznajte glasbeni primer, poiščite ga med naštetimi odgovori in obkrožite pravilno rešitev.

d) Petruška, Ples balerine in glas njene trobente

5 točk

5. Izpolnite notne višine v violinskem ključu po vrsti: eis1, c1, g1, fes2, as2, c3, mali a his, ges.

*Za violinski ključ 1 točka
 Za vsako pravilno narisano notno višino 9 točk
 Skupaj 10 točk*

6. Notni zapis prestavite v basovski ključ za eno oktavo.

*Za ključ 1 točka
Za vsako pravilno narisano notno višino 9 točk
Skupaj 10 točk*

7. Zapišite imena in priimke ustvarjalcev, njihovo vlogo pri nastajanju baleta Ognjeni ptič ter leto in kraj prve izvedbe:

Koreografija: Michael Fokin.

Glasba: Igor Stravinski.

Kostumi: Leon Bakst.

Libreto: ruska legenda, skupno delo Michaela Fokina, Igorja Stravinskega in Leona Baksta.

Plesalci: Michael in Vera Fokin, Tamara Karsavina, Enrico Cecchetti.

Impresarij: Sergej Djagilev.

Skupina: La Ballets Russes.

Kraj in leto prve izvedbe: Pariz, 1910.

*Za vsakega navedenega avtorja 1 točka
Za kraj in leto izvedbe 1 točka
Skupaj 8 točk*

8. a) Kdo so bili minstrelji, od kod so črpali ideje za svoje zabaviščne predstave?

V zgodnjem srednjem veku so bili nemški popotni pevci, pozneje pa to ime označuje belca, ki preoblečen v črnca oponaša črnsko glasbo in gibe ter tako zabava belo publiko. Ideje so črpali iz življenja na plantažah Juga, rečnih ladjah, pristaniščih in predelovalnicah tobaka, vsepovsod, kjer so se zadrževali črni delavci.

1 točka

- b) Kakšna je bila njihova glasbena zasedba ter čas in kraj delovanja?

Njihova glasbena zasedba je imela poleg pevcev orkester bendžev, violin in tolkal. Svoje predstave so izvajali v ameriških zabaviščih v drugi polovici 19. stoletja.

*1 točka
Skupaj 2 točki*

9. a) Kaj je suita?

Suita je glasbena oblika, sestavljena iz posameznih plesov, ki si sledijo.

1 točka

- b) Kateri obvezni stavki sestavljajo baročno suito?

- allemanda
- couranta
- sarabanda
- gigue

4 točke

- c) V katerem stoletju so nastale baletne suite?

V 19. stoletju.

*1 točka
Skupaj 6 točk*

10. a) Kaj je dodekafonija in kaj je bil njen glavni namen?

Dodekafonija je dvanajsttonska kompozicijska tehnika. Nastala je v želji, da bi na novo določili red in organizacijo v kompozicijskem postopku.

2 točki

b) Opišite glavne značilnosti tega postopka.

Njena osnova je serija dvanajstih med seboj enakovrednih in neodvisnih tonov. Pravilo je, da se neki ton ne more ponoviti, dokler se ni zvrstilo vseh dvanajst poltonov.

1 točka

c) Kdo je njen glavni predstavnik?

Arnold Schönberg.

1 točka

Skupaj 4 točke

11. Med grškim in rimskim antičnim gledališčem so obstajale pomembne razlike. V prazna okenca v razpredelnici vpiši manjkajoče značilnosti.

Odgovori:

	Grško	Rimsko
1.	odprto gledališče: nad skeno in orkestro je nebo – povezava s kozmičnim in obrednim	zaprto gledališče: nad sceno in orkestro je streha: ni povezave s kozmičnim, pomembna je iluzija
2.	v tragediji in komediji ima pomembno vlogo zbor	zbor počasi izgine
3.	gledališka predstava se dogaja na orkestri, drugi del skene se redko uporablja	izvajalci so na sceni, ki se poveča; na orkestri sedijo rimski senatorji in drugi plemenitaši
4.	težnja za pomenom in skrivnostjo dogajanja: vsi pomembni prizori, npr. vojne, izdajstva, se dogajajo za odrom	težnja za verjetnostjo in realizmom: vse se mora zgoditi pred očmi gledalca
5.	besede (logos) imajo poglobitveno vlogo in so tudi nad dejanji	delovanje v prostoru nadvlada besede
6.	gledanje gledališke predstave je kontemplacija, razmišljanje, katarza	gledanje gledališke predstave je zabava, uživanje
7.	enostavna scenografija – poudarek na meditativnosti	razkošna scenografija – poudarek na spektakularnosti
8.	ni prave distance med gledalcem in odrom	rimski oder počasi dobiva zaveso: vzpostavlja t. i. četrto steno
9.	ples ima zelo pomembno vlogo – je bistveni način gibanja zbora	ples nastopi dekorativno, umakne se v druge oblike, bolj ljudske in zabavne
10.	igralci so profesionalci	igralci so sužnji

Vsaka pravilno napisana razlika 1 točka

Skupaj 10 točk

12. Z nastopom krščanstva se po antiki oblikuje nov odnos do plesa in gledališča. Kakšen je bil ta odnos? Obkrožite pravilno trditev:

c) Ples je pogosto povezan z demonskimi silami, čarovnicami, obredi in krščanstvo mu ni naklonjeno.

Pravilen odgovor 1 točka

13. a) Od katerega leta lahko govorimo o profesionalizaciji slovenskega sodobnega plesa?

O profesionalizaciji slovenskega sodobnega plesa lahko govorimo šele od leta 1985.

1 točka

b) Zakaj lahko rečemo, da se je takrat začel sodobni ples profesionalizirati?

V Ljubljani je bil pod vodstvom Ksenije Hribar ustanovljen Plesni teater Ljubljana – PTL. To je prva profesionalna organizacija sodobnega plesa. Čeprav lahko nekatere poskuse profesionalizacije najdemo že prej, pred drugo sv. vojno in po njej, je sodobni ples ves čas 20. stoletja največkrat potisnjen v amaterizem. Šele v osemdesetih letih se pričanja vzpostavljati profesionalna koreografska in plesna struktura.

2 točki

Skupaj 3 točke

14. a) Ameriški sodobni ples po drugi svetovni vojni. Kakšne so njegove značilnosti?

b) Kdo so trije pomembnejši predstavniki?

a) Ameriški sodobni ples po drugi svetovni vojni poglobi reforme v sodobnem plesu. Tako se ne odzove samo na tradicionalni balet, temveč že na njegove predhodnike – npr. na delo Marte Graham in Doris Humphrey. Če sta Grahamova in Humphreyjeva še razumeli plesne reforme predvsem tako, da sta spreminjali način gibanja in samo vsebino plesa, pa so koreografom in plesalcem po drugi sv. vojni (npr. Merce Cunningham, Alwin Nikolais, Alvin Ailey, Paul Taylor) sporna že sama forma plesa, njegova struktura in plesna načela. Zato mnogi zgodovinarji sodobnega plesa trdijo, da ta šele s Cunninghamom postane abstraktna umetnost. Pomembno je čisto gibanje in samo gibanje ima tudi pomen. Ti premiki so del premikov v sodobni umetnosti nasploh – pojav abstraktnega slikarstva, beatniške literature, vsesplošnega ukvarjanja s strukturo forme in abstraktnimi pomeni v ameriški umetnosti. Ples ni več povezan z utopičnimi vsebinami vrnitve k naravnemu telesu, ekspresivnostjo med notranjostjo in zunanostjo telesa, kakršen je bil še na začetku 20. stoletja, temveč z raziskovanjem gibanja kot takega: vsakdanjega gibanja telesa (hoja, tek, padec), abstraktnih struktur giba (črta, naključje, vijuga etc.), koreografskih struktur etc.

b) Merce Cunningham, Alwin Nikolais, Alvin Ailey, Paul Taylor.

*Značilnosti 4 točke
Predstavniki 3 točke
Skupaj 7 točk*

15. Kaj je minimalizem?

a) V upodabljalni umetnosti:

Minimalizem je slog umetnosti, ki se najprej pojavi v slikarstvu v šestdesetih letih in močno vpliva tudi na ameriški sodobni ples v tem desetletju. Objekti slike so tukaj okleščeni vsake vsebine in odvečne forme ter dani samo v svojih najbolj elementarnih oblikah in geometričnih razmerjih.

2 točki

b) V plesnem raziskovanju:

Tudi v plesnem raziskovanju šestdesetih let se pojavi vrsta minimalizma – plesalci in koreografi, kakršni so Trisha Brown, Lucinda Childs, Twyla Tharp etc., raziskujejo predvsem elementarne in temeljne oblike giba (hoja, tek, padec etc.). Te elementarne oblike so dane objektivno, brez kakršnega koli subjektivnega razmerja. Prav tako najdemo minimalizem v glasbi (John Cage npr. se osredotoči na najbolj elementarne značilnosti zvoka).

*2 točki
Skupaj 4 točke*

16. a) Prvi baleti na francoskem dvoru so bili (obkrožite črko pred pravilnim odgovorom):

A posamezni plesi.

1 točka

b) Kdo so bili plesalci?

V njih so plesali plemiči, tudi kralji, večinoma so bili to amaterski plesalci.

1 točka

c) Kakšno je bilo gibanje plesalcev in zakaj?

Zelo pomembne so bile razvrstitve plesalcev in njihovo gibanje po prostoru, saj jih je publika gledala iz ptičje perspektive.

Ker so imeli zelo razkošne in težke oblike, baletni koraki še niso bili zahtevni in oblikovani, temveč zelo nizki, namenjeni predvsem geometričnemu gibanju po prostoru. Matematika in geometrija sta postali bistveni del francoskega baleta. Pravili so, da je balet "geometrična predstava več plesalcev, ki na glasbo več inštrumentov skupaj plešejo".

*2 točki
Skupaj 4 točke*

17. Kaj je katakhal? Obkrožite pravilni odgovor:

b) indijski ples.

1 točka

18. Opišite delovanje Mete Vidmar.

a) Kje se je šolala?

Meta Vidmar (1899–1975) se je rodila v Ljubljani, bila je Dalcrozova učenka. Potem je odšla v šolo Mary Wigman in tam ostala sedem let. Pridobila si je dvojno diplomu s pravico do nastopanja in odprtja šole za moderni ples.

1 točka

b) Kje in kako je delovala?

Že med študijem se je v Ljubljani predstavila s "Plesnim večerom Mete Vidmarjeve" (1927), ki je bil v slovenskem prostoru prava novost. To je bil dejansko abstrakten izrazni ples, prava revolucija pri nas. Leta 1930 odpre svojo šolo za moderni ples v prostorih Narodnega doma v Ljubljani.

2 točki

Skupaj 3 točke

19. Kaj je performans?

Performans je umetniška oblika, ki je ne moremo natančno uvrstiti ne v odrske ne v vizualne umetnosti. Uporablja vizualne elemente, pa tudi ples, gledališče in glasbo. Prične se z avantgardističnimi dogodki (npr. futurističnimi seratami) ter se razvije v Ameriki v šestdesetih in sedemdesetih letih. Gre za svojevrstne umetniške dogodke, ki so ponavadi zelo aktualni ter se odpovedujejo tradicionalnim in na novo vzpostavljenim konvencijam. Performans vedno bolj ali manj radikalno išče nove oblike, nova razmerja med gledalci in izvajalci, med posameznimi umetniškimi elementi in načini.

4 točke

20. a) Kakšne so poglobitve značilnosti evropskega plesnega gledališča?

Evropsko plesno gledališče je oznaka za zvrst sodobnega plesa, ki se razvije pod vplivom Pine Bauch. Plesno gledališče se drugače od ameriškega sodobnega plesa vrne k narativnosti, teatralnosti, scenografiji in dramatičnosti; ples spet razpira vsebino, ne abstraktnih form. Vendar pa je ples tukaj vedno v ospredju in šele prek njega se vzpostavlja sama teatralnost.

3 točke

b) Kdaj se razvije in kdo so njegovi predstavniki v tujini in pri nas? (Napišite najmanj dva tuja in dva domača avtorja.)

Poglavitni predstavniki so: Pina Bauch, nemška koreografinja, ki ima sedež v Wupperthalu, belgijski koreografa Anne Teresa de Keersmaecker in Wim Wandekeybus, angleška skupina DV8; v Sloveniji bi lahko sem uvrstili Betontanc in Braneta Potočana s skupino Fourklor, Ksenijo Hribar, Damirja Zlatarja Fraya.

2 točki

Skupaj 5 točk

21. Ali drži trditev "Kolčni sklep je sedlasti sklep"?

NE

1 točka

K možnim gibom kolčnega sklepa dopišite glavne mišice teh gibov.

Odgovori:

Gibi sklepa	glavne mišice posameznih gibov
Upogibanje	(flexio) – črevnično-ledvena m. (m. iliopsas), štiriglava stegenska m. (m. quadriceps femoris)
Iztezanje	(extensio) – velika zadnjična m. (m. gluteus maximus), zadajšnja skupina stegenskih m.
Odnosenje	(abductio) – zadnjične mišice (glutealne mišice)

Prinoženje	(adductio) – notranja skupina stegenskih mišic
Zunanje in notranje vrtenje	(rotatio) – medenične, zadnjične in stegenske m.
Kroženje	(circumductio) – kombinacija

Vsak pravilen odgovor 1 točka
Skupaj 8 točk

22. Kakšna je vloga dveh ploščic iz vezivnega hrustanca (*meniskusov*) v kolenskem sklepu?

- povečata sklepno površino (zmanjšata obremenitev) in
- ščitita hrustanec pod sabo

2 točki

23. a) Kaj je tesnoba?

Tesnoba je odziv celotnega organizma na dejansko, grozečo ali le zamišljeno nevarnost. Dejansko je to *varovalni mehanizem*, ki se ob nevarnosti vedno vključi in nam koristi.

2 točki

b) Kdaj postane tesnoba težavna:

- ko jo sprožijo nenevarni dražljaji,
- ko je njeno pojavljanje prepogosto ali
- traja predolgo časa.

3 točke
Skupaj 5 točk

24. Kaj se dogaja v podmehurnici (prostati) in kaj le-ta izloča?

Podmehurnica je največja in najpomembnejša od dodatnih žlez moških spolnih organov. Po obliki je podobna kostanju. V njej poteka sečnica in semenovod, ki se v njej tudi izliva v sečnico. Njen izloček je belkasta, lepljiva tekočina, specifičnega vonja, ki zagotavlja ugodne možnosti za gibanje semenčic.

2 točki

25. Kakšna je funkcija tiroksina in katera žleza ga izloča? Kateri drugi hormoni se še izločajo iz te žleze?

Vloga tiroksina je v tem, da zvišuje raven presnove v organizmu.

2 točki

Izloča ga žleza ščitnica. Ščitnica izloča še prokalcitonin.

2 točki
Skupaj 4 točke

8. LITERATURA (ZA VSA PODROČJA)

Pri pripravi na splošno maturo kandidati uporabljajo učbenike in učna sredstva, ki jih je potrdil Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje. Potrjeni učbeniki in učna sredstva so zbrani v Katalogu učbenikov za srednjo šolo, ki je objavljen na spletni strani Zavoda Republike Slovenije za šolstvo www.zrss.si.

Buckroyd, Julia: UČENEC PLESA, čustveni vidiki učenja in poučevanje plesa (Prehodi, Ljubljana, 2004)

Huxley, Michael and Witts, Noel: THE 20th CENTURY PERFORMANCE REACH (Rutledge, London, 1996)

Kos, Neja: PLES, OD KOD IN KAM (ZKOS; Ljubljana, 1982)

Laban, Rudolf: MOJSTRSTVO GIBANJA (Ljubljana, 2002)

Sachs, Curt: SVETOVNA ZGODOVINA PLESA (Ljubljana, Znanstveno in publicistično središče)

Vogelnic, Marija: SODOBNI PLES NA SLOVENSKEM (Kinetikon, Ljubljana, 1975)

Vogelnic, Marija, Kreigher, Živa: PLESNA ŠOLA METE VIDMAR 1930–1956 (ZKOS, Ljubljana, 1989)